

Tadeusz Ceynowa¹

KS. PROF. DR HAB. EDWARD SIENKIEWICZ NAUKOWIEC I DUSZPASTERZ

1. Biogram

Edward Sienkiewicz, syn Władysława i Heleny zd. Szymanowska, urodził się 13 października 1962 roku w Kołobrzegu. Miał siostrę Elżbietę i brata Andrzeja. W wieku 15 lat osierocony przez ojca, wraz z młodszym rodzeństwem (6 i 3 lata) wychowywany był przez matkę. Edukację szkolną rozpoczął w Szkole Podstawowej nr 4 im. I Armii Wojska Polskiego w Kołobrzegu. Kolejnym etapem jego edukacji było Państwowe Technikum Weterynaryjne im. Stanisława Staszica we Wrześni. Tam w 1982 roku otrzymał świadectwo dojrzałości i dyplom technika. W sierpniu 1982 roku rozpoczął pracę jako technik weterynarii w Gospodarstwie Rolnym w Górawinie w Zakładzie Produkcji Zwierzęcej. Jednocześnie studiował zaocznie teologię na Papieskim Wydziale Teologicznym w Poznaniu. W 1983 roku został przyjęty do Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie. Pierwszy rok studiów odbył jeszcze w Gościkowie–Paradyżu. Od 1984 roku kontynuował studia w budującym się gmachu seminaryjnym w Koszalinie. WSD w Koszalinie zostało afiliowane w 1984 roku do Papieskiego Wydziału Teologicznego. Umożliwiło to zdobycie tytułu magistra przed zakończeniem studiów seminaryjnych. Pracę magisterską zatytułowaną *Grzech jako źródło zniewolenia według nauczania Jana Pawła II* napisał pod kierunkiem ks. lic. Franciszka Knutelskiego. Po pięciu latach studiów, 11 czerwca 1988 roku przyjął święcenia diakonatu, a rok później, 28 maja 1989 roku, bp Ignacy Jeż udzielił mu święceń kapłańskich w kołobrzesckiej bazylice pw. Wniebowzięcia NMP.

Jako wikariusz pełnił posługę duszpasterską w następujących parafiach: pw. MB Częstochowskiej w Łupawie (24.06.1989–30.07.1989); pw. św. Michała Archanioła

¹ Ks. dr Tadeusz Ceynowa, adiunkt Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego, dyrektor Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej, dyrektor Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie, redaktor naczelny *Rocznika Skrzatuskiego*, współorganizator 6 rocznych cykli „Kościołne Dzieje Piły”; ORCID: 0000-0002-8105-8823. Adres do korespondencji: 75-817 Koszalin, ul. Seminaryjna 2, e-mail: tceynowa@interia.pl.

w Jastrowiu (31.07.1989–28.08.1989); pw. MB Królowej Różańca Świętego w Słupsku (30.08.1989–29.08.1991); pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Miastku (30.08.1991–27.08.1992); pw. św. Józefa Rzemieślnika w Koszalinie (28.08.1992–27.08.1993); pw. MB Częstochowskiej w Lipiu (28.08.1993–24.08.1995); pw. św. Stanisława Kostki w Pile (24.08.1995–19.02.1997) i pw. NMP Gwiazdy Morza w Ustce (20.02.1997–27.08.1997).

Jako wikariusz w parafii pw. Wspomożenia Wiernych w Miastku uzyskał pozwolenie w 1992 roku na podjęcie studiów licencjackich, a następnie doktoranckich na Papieskim Wydziale Teologicznym w Poznaniu. Pracę doktorską napisaną pod kierunkiem ks. prof. Tomasza Węclawskiego, zatytułowaną *Wolność w paradygmacie polskiej teologii wyzwolenia*, obronił 18 czerwca 1997 roku, będąc jeszcze wikariuszem w parafii pw. NMP Gwiazdy Morza w Ustce.

Biskup Marian Gołębiowski powierzył mu funkcje: redaktora diecezjalnej edycji *Gościa Niedzielnego* (28.08.1997–31.08.2005); rzecznika diecezjalnego (28.08.1997–30.09.2004); diecezjalnego korespondenta Katolickiej Agencji Informacyjnej (15.09.1997–30.09.2004); redaktora *Studiów Koszalińsko-Koło-brzeskich* (11.09.2003–31.03.2014). Biskup Kazimierz Nycz powołał go na stanowisko dyrektora Instytutu Teologicznego w Koszalinie (1.09.2005–31.08.2008). Na polecenie władz diecezjalnych recenzował kilka pozycji książkowych w celu wydania *nihil obstat*.

W 2007 roku uzyskał stopień docenta (w Polsce tytuł dr. hab.) na Katolickim Uniwersytecie w Rużomberku. Był wykładowcą Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie, od 2004 roku pracownikiem naukowo-dydaktycznym Wydziału Teologicznego US. W 2015 roku uzyskał tytuł profesora nauk teologicznych. Od 2019 roku był kierownikiem Katedry Teologii Systematycznej WT US. Jest autorem kilkunastu monografii, około stu artykułów w czasopiśmie i publikacjach zbiorowych, wypromował 14 magistrantów i dwóch doktorów. Mimo licznych obowiązków często chętnie angażował się w pracę duszpasterską na terenie diecezji i poza nią. Prowadził rekolekcje, służył w konfesjonale, wygłaszał okolicznościowe kazania.

Ks. prof. Edward Sienkiewicz zmarł 3 listopada 2020 roku w koszalińskim szpitalu. Mszy św. pogrzebowej 6 listopada 2020 roku w kościele pw. św. Wojciecha w Koło-brzegu przewodniczył bp diecezjalny Edward Dajczak, kazanie wygłosił ks. prof. Janusz Lemański. Ciało zmarłego kapłana pochowano na miejscowym cmentarzu komunalnym.

Ks. E. Sienkiewicz zaczął publikować w 2000 roku. Poniżej został przedstawiony jego dorobek naukowy: samodzielne monografie, artykuły w pracach zbiorowych i czasopiśmie, opublikowane recenzje, wypromowane doktoraty, recenzje przy nadawaniu stopni naukowych i wypromowane magisteria. Organizował i brał czynny udział w sympozjach, konferencjach i sesjach naukowych. Jest autorem kilkuset artykułów popularno-naukowych opublikowanych w *Gościu Niedzielnym* – diecezjalnej edycji *Wierzę*. Wielokrotnie recenzował monografie naukowe i artykuły drukowane w wielu polskich periodykach naukowych. Był stałym recenzentem w następujących czasopiśmie: *Colloquia Theologica Ottoniana*, *Roczniki Teologii Fundamentalnej i Religiologii*, *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie*, *Studia Sandomierskie*, *Teologia–Filozofia–Historia*, *Symbolae Europaeae*, *Teologia w Polsce*.

2. Działalność naukowa

Monografie

- Chrystus – sens dziejów narodu w polskiej refleksji wiary.* Poznań: Uniwersytet im. A. Mickiewicza, 2003, ss. 112.
- Koncepcja „rewolucji wspólnotowej” w polskiej teologii uczestnictwa.* Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM, 2003, ss. 390.
- Osoba ludzka w polskiej refleksji wiary.* Rużomberk, 2006, ss. 335.
- Utópia alebo tajemstvo? Na`dej podl`a Ernesta Blocha a Gabriela Marcela.* Košice, 2006, ss. 107.
- Już i jeszcze nie. Doczesny i eschatologiczny wymiar ludzkiej nadziei.* Szczecin: Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego, 2007, ss. 387.
- O odwagę patrzenia w przyszłość. Nadzieja według wybranych filozofów.* Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2008, ss. 257.
- Nie lękaj się, Europo.* Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2010, ss. 247.
- Czy potrzebna jest polska teologia polityczna.* Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2011, ss. 366.
- Ateny i Jerozolima.* Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2012, ss. 187.
- Wspólnota Kościoła.* Koszalin: Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego, 2013, ss. 495.
- Od wspólnoty do wspólnoty i od Paschy do Paschy.* Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2014, ss. 276.
- Nowa ewangelizacja w ponowoczesnym świecie.* Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2015, ss. 360.
- Miłosierdzie a sprawiedliwość.* Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2017, ss. 186.
- Miłość, która odsłania się w miłosierdziu.* Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2018, ss. 255.
- Boże prawo a wolność. Od prawa boskiego króla do narodu Prawa.* Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2019, ss. 227.
- Wolność w chrześcijańskim i islamskim obrazie Bożego Prawa.* Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2020, ss. 222.

Redakcja

- Góźdz Krzysztof, Edward Sienkiewicz, red. *Ku mądrości teologii.* Szczecin: Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego, 2008, ss. 317.
- Sienkiewicz Edward, red. *Kościół po transformacji systemowej w Polsce.* Szczecinek: Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, 2011, ss. 84.

Sienkiewicz Edward, red. *O Kościele Jezusa Chrystusa dzisiaj. Księga pamiątkowa dedykowana Księdzu Doktorowi Wojciechowi Wojtowiczowi*. Koszalin–Poznań: Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego, Wydawnictwo Pallottinum, 2020, ss. 384.

Artykuły

1. „Polski paradygmat wolności”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 5 (2000): 35–45.
2. „Teologia ojczyzny w nauczaniu Jana Pawła II”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 6 (2001): 85–95.
3. „Misterium podmiotu w kontekście współczesnego sporu o człowieka (Karol Wojtyła, Czesław Bartnik)”. *Poznańskie Studia Teologiczne* 11 (2001): 45–61.
4. „Wolność osoby ludzkiej w kontekście wiary”. *Poznańskie Studia Teologiczne* 12 (2001): 127–147.
5. „Naród w perspektywie wiary w nauczaniu Prymasa Tysiąclecia”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 7 (2002): 101–114.
6. „Polski kryzys pracy w kontekście solidarnościowego sprzeciwu”. *Społeczeństwo* 12, 2 (2002): 295–311.
7. „Osoba ludzka realizująca się w uczestnictwie”. *Ateneum Kapłańskie* 140, 3 (2003): 441–452.
8. „Chrystus jako podstawa personalizmu chrześcijańskiego”. *Poznańskie Studia Teologiczne* 14 (2003): 45–62.
9. „Nowy kontekst polskiej mariologii”. *Salvatoris Mater* 4, 4 (2002): 295–308.
10. „Nadprzyrodzona rzeczywistość osoby ludzkiej w dziedzinie poznawczej”. *Tarnowskie Studia Teologiczne* 22, 1 (2003): 127–140.
11. „Osoba ludzka w Biblii”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 8 (2003): 119–133.
12. „Wolność osoby w relacji do prawdy”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 8 (2003): 135–162.
13. „Polskie credo w kontekście wolności i nadziei”. *Poznańskie Studia Teologiczne* 15 (2003): 145–162.
14. „Świadectwo prawdzie w rzeczywistości odrzucenia”. *Społeczeństwo* 13, 5 (2003): 717–732.
15. „Polski spór o wolność w kontekście liberalnej koncepcji osoby i społeczeństwa”, *Rocznik Koszaliński* 31 (2003): 223–238.
16. „Communio personarum jako środowisko realizowania się osoby”. *Zeszyty Naukowe KUL* 1–2 (2003): 21–31.
17. „Społeczny wymiar osoby ludzkiej w ujęciu teologicznym”. *Zeszyty Naukowe KUL* 3–4 (2003): 45–64.
18. „Wolność wartością osoby”. *Społeczeństwo* 14, 1 (2004): 111–134.
19. „Tajemnica niegodziwości”. *Poznańskie Studia Teologiczne* 16 (2004): 145–170.
20. „Źródła personalizmu chrześcijańskiego”. *Colloquia Theologica Ottoniana* 1 (2004): 51–68.
21. „Gabriela Marcela metafizyka nadziei”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 9 (2004): 9–28.

22. „Poznawczy charakter ludzkiego aktu wiary”. *Poznańskie Studia Teologiczne* 18 (2005): 25–57.
23. „Kościół wobec rzeczywistości politycznej”. *Spoleczeństwo* 15, 3 (2005): 499–516.
24. „Zagadnienie prawdy absolutnej w naukach empirycznych”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 10 (2005): 181–205.
25. „Maryjna droga chrześcijańskiej wolności”. *Salvatoris Mater* 7, 3 (2005): 202–230.
26. „Zagadnienie prawdy w filozofii”. *Poznańskie Studia Teologiczne* 20 (2006): 309–325.
27. „Tajemnica człowieka w kontekście śmierci i zmartwychwstania Jezusa”. *Theologos* 1 (2006): 52–75.
28. „Pravda v reflexii viery”. *Verba Theologica* VT 11, 5, 2 (2006): 53–61.
29. „Między pychą a zwątpieniem. Kryzys prawdy kryzysem myślenia filozoficznego”. *Ateneum Kapłańskie* 146, 3 (2006): 531–545.
30. „Człowiek w myśli starożytnych pisarzy chrześcijańskich”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 12 (2007): 159–175.
31. „Godność człowieka i narodu u podstaw współczesnego patriotyzmu polskiego”. *Spoleczeństwo* 17, 6 (2007): 769–785.
32. „Chrześcijańska tożsamość Europy według J. Ratzingera”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 13 (2008): 71–100.
33. „Osoba ludzka w kontekście encykliki Benedykta XVI «Deus Caritas Est»”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 13 (2008): 265–293.
34. „Uczestnictwo w polskiej refleksji wiary”. *Teologia w Polsce* 2, 1 (2008): 21–41.
35. „Osoba ludzka w scholastyce”. *Ateneum Kapłańskie* 151, 2 (2008): 304–313.
36. „Teologia rzeczywistości ziemskich”. W: *Ku mądrości teologii*, red. Krzysztof Gózdź, Edward Sienkiewicz, 91–125. Szczecin: Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego, 2008.
37. „Człowiek w myśli nowożytnej”. *Colloquia Theologica Ottoniana* 1 (2008): 7–25.
38. „Czy potrzebna jest polska teologia polityczna?”. *Życie i Myśl. Zeszyty Problemowe* 25 (2009): 17–29.
39. „Spór o nadzieję człowieka”. W: *Domine ego servus Tuus. Księga pamiątkowa z okazji 50-lecia kapłaństwa ks. oficjła dr. Stefana Koźnika*, red. Jarosław Babiński, 518–542. Warszawa: Wydawnictwo Sióstr Loretanek, 2009.
40. „Człowiek w myśli filozofów starożytnej Grecji i Rzymu”. W: *In Persona Christi. Księga na 80-lecie Księdza Profesora Czesława S. Bartnika*, t. 1, red. Krzysztof Gózdź, 477–487. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2009.
41. „Bóg jest nieskończonym pięknem”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 14 (2009): 187–211.
42. „«Communio personarum» jako rozwiązanie sporu między jednostką i społeczeństwem”. W: *Ja – Wspólnota. Perspektywa teologii fundamentalnej*, red. Elżbieta Kotkowska, Jarosław Moskałyk, 151–180. Poznań: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, 2009.
43. „Teologia uczestnictwa”. *Teologia Praktyczna* 11 (2010): 109–133.

44. „Godność osoby ludzkiej w wymiarze antropologii filozoficznej”. *Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie* 15 (2010): 189–205.
45. „Krytyczna funkcja Kościoła wobec instytucji i rozwiązań społecznych”. *Colloquia Theologica Ottoniana* 2 (2010): 101–122.
46. „Sacrum a wspólnota ducha jednoczącej się Europy”. *Teologia w Polsce* 4, 2 (2010): 247–261.
47. „Współczesne demokracje a prawda”. *Spoleczeństwo* 21, 1 (2011): 87–105.
48. „Kościół jako «communio personarum» w polskiej teologii uczestnictwa”. *Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie* 16 (2011): 115–125.
49. „Naturalny i nadprzyrodzony wymiar wspólnoty według św. Augustyna”. *Spoleczeństwo* 21, 4 (2011): 57–70.
50. „Człowiek w myśli św. Augustyna”. *Teologia w Polsce* 5, 2 (2011): 258–272.
51. „Mądrość konieczną korektą ludzkiej wiedzy i źródłem szczęścia według św. Augustyna”. *Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie* 17 (2011): 151–160.
52. „Kościół a polskie znaki czasu w dobie przełomu”. W: *Kościół po transformacji systemowej w Polsce*, red. Edward Sienkiewicz, 9–24. Szczecinek: Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana”, 2011.
53. „Ateizm w nauczaniu posoborowego Magisterium Kościoła”. W: *Wobec nowego ateizmu*, red. Ignacy Bokwa, Marek Jagodziński, 195–232. Warszawa: Wydawnictwo UKSW, 2011.
54. „Św. Augustyn – platonik, czy kontestator tradycji starożytnych Aten”. *Studia Paradyckie* 21 (2011): 97–111.
55. „Spór o prawdę w myśli starożytnej Grecji”. *Colloquia Theologica Ottoniana* 2 (2011): 43–62.
56. „Poznawczy realizm egzystencjalny według św. Augustyna”. *Teologia w Polsce* 6, 1 (2012): 21–30.
57. „Ponowoczesny spór o prawdę”. W: *Teologia wobec nurtu ponowoczesności*, red. Krzysztof Gózdź, Janusz Chyla, Sławomir Kunka, 151–167. Pelplin: Wydawnictwo „Bernardinum”, Towarzystwo Teologów Dogmatyków, 2012.
58. „Współczesne zagrożenia życia”. W: *Święty Idzi a tajemnica Kościoła*, red. Marek Jagodziński, s. 121–162. Radom: Wydawnictwo Diecezji Radomskiej „Ave”, 2012.
59. „Nasze problemy z demokracją”. *Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie* 19, 2 (2012): 157–171.
60. „Święty Augustyn jako mistrz syntezy wiary i rozumu”. *Ateneum Kapłańskie* 158, 2 (2012): 299–307.
61. „Męczeństwo jako świadectwo prawdzie”. *Studia Koszalińsko-Kołobrzeskie* 18, 1 (2012): 129–144.
62. „Poszukiwanie prawdy a sens istnienia”. W: *Człowiek i sens*, red. Piotr Rossa, 102–148. Warszawa: Wydawnictwo „Verbinum”, 2012.
63. „Racjonalizm jako podstawa pewnego i niewzruszonego poznania Boga w myśli św. Augustyna”. *Teologia Patrystyczna* 9 (2012): 57–71.
64. „«Communio Ecclesiae» jako najważniejsza korekta uczestnictwa w kontekście transformacji systemowej w Polsce”. *Spoleczeństwo i Kościół* 9 (2012): 65–81.

65. „Wierzę w święty Kościół powszechny”. W: *Wiara w świetle dokumentów II Soboru Watykańskiego*, red. Marek Jagodziński, Jerzy Karbownik, 37–58. Radom: Wydawnictwo Diecezji Radomskiej „Ave”, 2013.
66. „Wiara Kościoła i wiara osoby”. *Studia Koszalińsko-Kołobrzeszkie* 20, 1–2 (2013): 225–239.
67. „Aktualność przesłania prymasa Stefana Wyszyńskiego w kontekście przygotowań do 1050. rocznicy chrztu Polski”. *Spółeczeństwo* 24, 2 (2014): 75–88.
68. „«Communio» w Bogu a wspólnota Kościoła jako Dzieło Ducha Świętego”. W: *Duch Kościoła – Kościół Ducha*, red. Andrzej Proniewski, 58–80. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku 2014.
69. „Maryjna perspektywa nowej ewangelizacji”. W: *Wierzyć z Maryją i jak Maryja, Sympozjum Polskiego Towarzystwa Mariologicznego, Spotkanie Kustoszków Sanktuariów polskich – Rokitno 19–21 września 2013 r.*, red. Grzegorz Bartosik, Anna Gąsior, Janusz Królikowski, s. 111–133. Częstochowa, 2014.
70. „Społeczny wymiar Kościoła”. W: *Oboedientia et pax. Księga jubileuszowa dedykowana biskupowi Marianowi Błażejowi Kruszyłowiczowi OFMConv*, red. Zdzisław Gogola, Andrzej Maćkowski, Józef Wołczański, 565–580. Szczecin: Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego, 2014.
71. „Społeczeństwo chrześcijańskie. Refleksje na kanwie adhortacji apostolskiej «Evangelii gaudium» papieża Franciszka”. *Teologia w Polsce* 8, 2 (2014): 95–108.
72. „Wspólnototwórczy charakter żydowskiej Paschy”. *Studia Koszalińsko-Kołobrzeszkie* 21 (2014): 157–174.
73. „Wiara w świetle absolutnej prawdy – refleksja na kanwie encykliki papieża Franciszka «Lumen fidei»”. *Studia Gnesnensia* 28 (2014): 137–149.
74. „Naród według prymasa Wyszyńskiego w kontekście jubileuszu chrztu Polski”. *Studia Paradyskie* 24 (2014): 231–246.
75. „Wiara a polityka”. W: *Wiara wobec współczesności*, red. Ignacy Bokwa, Marek Jagodziński, 47–63. Warszawa: Wydawnictwo UKSW, 2014.
76. „Byt ludzki w kontekście współczesnego sporu o rozumienie natury i kultury człowieka”. W: *Człowiek istota (po)znana. Antropologia teologiczna wobec potrzeb i wyzwań współczesności*, 236–256. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 2015.
77. „Człowiek ponowoczesny jako podstawowy problem nowej ewangelizacji”. *Studia Koszalińsko-Kołobrzeszkie* 22 (2015): 145–163.
78. „Paschalne urzeczywistnienie Kościoła w nowej ewangelizacji”. *Teologia w Polsce* 9, 2 (2015): 37–52.
79. „Kryzys poznawczy jako przyczyna kryzysu wiary we współczesnym kontekście kulturowym”. W: *Współczesne zagrożenia wiary*, red. Jarosław Moskałyk, 21–38. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza. Wydział Teologiczny, 2015.
80. „Orędzie o Królestwie Bożym podstawowym kryterium politycznego zaangażowania chrześcijan”. *Studia Gnesnensia* 29 (2015): 277–290.
81. „Koncepcja państwa według św. Augustyna”. *Studia Paradyskie* 25 (2015): 201–220.
82. „Eucharystia jako podstawa i najważniejsze kryterium rozumienia wspólnoty wiary”. *Colloquia Theologica Ottoniana* 2 (2015): 195–221.

83. „Zbawczy uniwersalizm Jezusa a katolicka teologia narodu”. W: *Piękna dama teologia. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi Romanowi E. Rogowskiemu*, red. Włodzimierz Wołyniec, Jacek Froniewski, 161–174. Wrocław: Papieski Wydział Teologiczny, 2016.
84. „Miłosierdzie jako podstawa rozwiązywania społecznego sporu o sprawiedliwość”. *Roczniki Teologiczne KUL* 63, 2 (2016): 115–132.
85. „Małżeńskie «communio» w sakramentalnym urzeczywistnieniu”. *Studia Teologii Dogmatycznej* 2 (2016): 28–47.
86. „Matka Jezusa – Matką Bożego miłosierdzia”. *Rocznik Skrzatuski* 4 (2016): 31–50
87. „Znaczenie średniowiecznej filozofii w rozwoju nauk”. *Studia Koszalińsko-Kołobrzeszkie* 23 (2016): 213–230.
88. „Miłosierdzie Boże w pełni objawione i zrealizowane w Jezusie Chrystusie”. *Teologia w Polsce* 10, 2 (2016): 23–41.
89. „Bóg – Ojciec miłosierny w orędziu Jezusa o królestwie Bożym”. *Studia Paradyskie* 26 (2016): 171–191.
90. „Ontyczny wymiar życia ludzkiego jako podstawa jedności i nierozzerwalności małżeństwa”. *Colloquia Theologica Ottoniana* 1 (2016): 187–204.
91. „Czy Bóg Starego Testamentu jest miłosiernym Ojcem?”. W: *Kwestie dyskutowane w teologii dzisiaj*, red. Marek Jagodziński, 7–29. Radom: Wydawnictwo Diecezji Radomskiej „Ave”, 2017.
92. „Duch Święty a miłosierdzie Ojca zrealizowane w Synu”. *Teologia w Polsce* 11, 1 (2017): 35–49.
93. „Wspólnota małżeńska objawieniem wspólnoty w Bogu”. W: *Miłość jest nam dana i zadana. Komentarz do posynodalnej adhortacji apostolskiej „Amoris laetitia” papieża Franciszka*, red. Grzegorz Chojnacki, 219–242. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2017.
94. „Ewangelizacja między historią a współczesnymi wyzwaniami w uniwersalistycznej i partykularnej perspektywie”. W: *Musicam sacram dilexit. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu Henrykowi Ćwiekowi profesorowi wyższych seminariów duchownych w Sandomierzu i Radomiu*. Studia i materiały, red. Marek Jagodziński, Szczepan Kowalik, Andrzej Wąsik, 283–296. Radom: Wyższe Seminarium Duchowne w Radomiu, 2017.
95. „Kościół w służbie Bożego miłosierdzia”. W: *Credo Domine adiuva incredulitatem meam, księga jubileuszowa dedykowana Ojcu Profesorowi Jackowi Salijowi OP*, red. Jarosław Kupczak, Cezary Smuniewski, 439–453. Poznań–Kraków: W drodze, Kolegium Filozoficzno-Teologiczne Polskiej Prowincji Dominikanów, 2017.
96. „Objawiona prawda o Bożym miłosierdziu w sporze o sprawiedliwość”. *Społeczeństwo* 27, 2 (2017): 74–98.
97. „Wciąż aktualne i zobowiązujące dziedzictwo «Solidarności» w kontekście chrześcijańskiej idei miłosierdzia”. *Colloquia Theologica Ottoniana* 1 (2017): 185–196.
98. „Jana Pawła II teologia «Solidarności»”. W: *Pamięć i zobowiązanie. W hołdzie wobec myśli świętego Jana Pawła II*, red. Wojciech Wojtyła, 89–106. Radom: Wydawnictwo Diecezji Radomskiej „Ave”, 2017.

99. „Matka miłosierdzia w Kościele na podstawie encykliki «Redemptoris Mater»”. *Rocznik Skrzatuski* 6 (2018): 27–41.
100. „Dusza ludzka – czy tylko «pożyteczna metafora?»”. W: *Problem psychofizyczny, czyli pytanie o istnienie i naturę duszy*, red. Janusz Lemański, Piotr Goniszewski, 129–160. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, 2019.
101. 101. „Dziewictwo Najświętszej Maryi Panny według Hieronima ze Strydonu”. *Rocznik Skrzatuski* 7 (2019): 41–55.
102. „Religijne czy świeckie (polityczne) pochodzenie prawa w Mezopotamii (?)”. *Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie* 26 (2019): 347–363.
103. „Kultura i religia w ich relacji do natury we współczesnej – redefiniowanej Europie”. W: *Problem kulturowo-religijnej reintegracji współczesnej Europy*, red. Jarosław Moskałyk, 107–136. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza. Wydział Teologiczny, 2019.
104. „Maryjny wymiar nauczania prymasa Stefana Wyszyńskiego”. *Rocznik Skrzatuski* 8 (2020): 183–201.
105. „Kościół (nie) wtrącający się do polityki (?)”. W: *O Kościele Jezusa Chrystusa – dzisiaj. Księga pamiątkowa dedykowana Księdzu Doktorowi Wojciechowi Wójtowiczowi*, red. Edward Sienkiewicz. Koszalin–Poznań: Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego, Wydawnictwo Pallottinum, 2020.

Recenzje

1. Zięba, Maciej. *Chrześcijanie, polityka, ekonomia. Prawdy i kłamstwa*. Kraków: Wydawnictwo „M”, 2003, ss. 191 („Społeczeństwo” (2004), nr 3, s. 547–551).
2. Smolka, Bonawentura. *Narodziny i rozwój personalizmu*. Opole: Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, 2002, ss. 341 („Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie” (2004), nr 9, s. 223–227).
3. Węclawski, Tomasz. *Powiedzcie prawdę*. Kraków: Wydawnictwo Znak, 2003, ss. 173 („Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie” (2004), nr 9, s. 228–231).
4. Adamiak, Elżbieta. *Mariologia*. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza – Wydział Teologiczny, 2003, ss. 175 („Colloquia Theologica Ottoniana” (2004), nr 1, s. 162–167).
5. Nagórny Janusz, Marian Pokrywka, red. *Nadzieja chrześcijańska a nadzieje ludzkie*. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2003, ss. 254 („Roczniki Teologiczne” 51 (2004), z. 2, s. 291–295).
6. Małuśkiewicz, Piotr, oprac. *Drewniane kościoły w Wielkopolsce*. Poznań: Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury, 2003, ss. 303 („Przegląd Wielkopolski” (2004), nr 3, s. 120–121).
7. Chodźdło, Ludwik. *Wąska ścieżka czyli postawić na Boga*. Kraków: Instytut Teologiczny Księży Marianów, 2003, ss. 271 („Gość Niedzielny” (2004), nr 11, s. 25).
8. Kijas, Zdzisław J. *Początki świata i człowieka*. Kraków: Wydawnictwo WAM, 2004, ss. 304 („Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie” (2005), nr 10, s. 285–289).

9. Ratzinger, Joseph. *Wiara – prawda – tolerancja. Chrześcijaństwo a religie świata [Glaube Wahrheit – Toleranz. Das Christentum und die Weltreligionen]*, tłum. Ryszard Zajączkowski. Kielce: Wydawnictwo „Jedność”, 2004, ss. 216 („Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie” (2005), nr 10, s. 290–294).
10. Merton, Tomasz. *Doświadczenie wewnętrzne. Zapiski o kontemplacji [The Inner Experience. Notes on Contemplation]*, tłum. Izabela i Piotr Zarębscy. Kraków: Wydawnictwo M, 2005, ss. 296 („Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie” (2006), nr 11, s. 271–275).
11. Wojtczak, Adam. *Uczennica i Matka. Wokół chrystocentryzmu mariologii Jana Pawła II*. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza – Wydział Teologiczny, 2005, ss. 288 („Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie” (2006), nr 11, s. 277–281).
12. Pietras, Henryk. *Eschatologia Kościoła pierwszych czterech wieków*. Kraków: Wydawnictwo WAM 2007, ss. 156 („Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie” (2007), nr 12, s. 227–230).
13. Ewertowski, Stefan. *Europa na progu trzeciego tysiąclecia*. Olsztyn: Studio Poligrafii Komputerowej „SQL”, 2007, ss. 271 („Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie” (2007), nr 12, s. 323–326).
14. Łaszewski, Wincenty. *Moja maryjna droga*. Szczecinek: Fundacja „Nasza Przyszłość”, 2012, ss. 183 („Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie” (2012), nr 18, z. 1, s. 169–171).
15. Mochol, Henryk. „*Na drodze do doskonałości*”. *Rola sakramentu pokuty w dążeniu do doskonałości według nauczania biskupa Piotra Gołębiowskiego*. Radom, 2013, ss. 450 („Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie” (2014), nr 21, s. 348–350).
16. Mariański, Janusz. *Praktyki religijne w Polsce w procesie przemian. Studium socjologiczne*. Sandomierz: Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia, 2014, ss. 392 („Teologia w Polsce” 10 (2015), nr 2, s. 264–267).
17. Jagodziński Marek, Jarosław Wojtkun, red. *Kościół wobec wyzwań współczesnych*. Radom: Wydawnictwo Diecezji Radomskiej „Ave”, 2015, ss. 247 („Studia Koszalińsko-Koło-brzeskie” (2015), nr 22, s. 317–319).
18. Wojtyła, Wojciech. *Alfabet Jana Pawła II*. Radom: Spatium, 2018, ss. 238 („Teologia w Polsce” 12 (2018), nr 1, s. 209–212).

Recenzje wydawnicze

Książki

- Moskałyk, Jarosław. *Bóg dialogu*. Poznań: Uniwersytet im. Adama Mickiewicza – Wydział Teologiczny, 2010, ss. 121.
- Kotkowska Elżbieta, Jarosław Moskałyk, red. *Ja–Wspólnota – w teorii i praktyce*. Poznań: WT UAM, 2010, ss. 175.
- Łaszewski, Wincenty. *Modlitewnik zatroskanych o Polskę*. Szczecinek: Fundacja „Nasza Przyszłość”, 2012, ss. 199.
- Bashobora, John Baptist. *Jesteś obrazem Boga. Treści konferencji wygłoszonych podczas rekolekcji w Polsce w roku 2011*, red. Tomasz Dorota Potrzebowska. Częstochowa: POMOC – Wydawnictwo Misjonarzy Krwi Chrystusa, 2012, ss. 159.

- Łaszewski, Wincenty. *Moja maryjna droga*, Szczecinek: Fundacja „Nasza Przyszłość”, 2012, ss. 184.
- Mochol, Henryk. *Rola sakramentu pokuty w dążeniu do doskonałości według nauczania biskupa Piotra Gołębiowskiego*. Radom: Wydawnictwo Diecezji Radomskiej „Ave”, 2012, ss. 298.
- Kudaszewicz, Tomasz. *Św. Rafał od św. Józefa, Józef Kalinowski 1835–1907*. Słupsk, 2012, ss. 32.
- Bashobora, John Baptist. *Jesteśmy ambasadorami Boga na ziemi. Konferencje wygłoszone podczas rekolekcji w Polsce w roku 2012*. Częstochowa: POMOC Wydawnictwo Misjonarzy Krwi Chrystusa, 2013, ss. 132.
- Preder, Bronisław. *Kod miłości. Rozmowa ze św. Faustyną*. Szczecinek: Fundacja „Nasza Przyszłość”, 2013, ss. 175.
- Kowalczyk Marian, Mirosław Mejzner, red. *Św. Wincenty Pallotti apostoł wiary*. Warszawa: Wydawnictwo UKSW, 2013, ss. 486.
- Bashobora, John Baptist. *Uwierz Bogu sercem. Konferencje wygłoszone podczas rekolekcji w Polsce w roku 2013*. Częstochowa: POMOC Wydawnictwo Misjonarzy Krwi Chrystusa, 2014, ss. 214.
- Z góry dziękuję! O sile uwielbienia, zaufania i instrukcji obsługi charyzmatów. Z ks. Rafałem Jarosiewiczem rozmawia Marcin Jakimowicz*. Częstochowa: POMOC Wydawnictwo Misjonarzy Krwi Chrystusa, 2014, ss. 144.
- Jarosiewicz, Rafał. *Ewangelizacja bez granic – czyli 144 tysięcy sposobów głoszenia Pana*. Kraków: „Paganini”, 2014, ss. 128.
- Jarosiewicz, Rafał, Marcin Jakimowicz. *Słodkie kłamstwa 24 godziny na dobę*. Kraków: eSpe, 2014, ss. 65.
- Plucner, Magdalena. *Umiłowana, czyli kobieta z klasą*. Częstochowa: POMOC Wydawnictwo Misjonarzy Krwi Chrystusa, 2015, ss. 144.
- Jagodziński, Marek, Jarosław Wojtkun, red. *Kościół wobec wyzwań współczesnych*. Radom: Wydawnictwo Diecezji Radomskiej „Ave”, 2015, ss. 247.
- Bashobora, John Baptist. *Jesteś posłany przez Boga. Konferencje wygłoszone podczas rekolekcji w Polsce w roku 2014*. Częstochowa: POMOC Wydawnictwo Misjonarzy Krwi Chrystusa, 2015, ss. 144.
- Jagodziński, Marek. *Trynitarno-komunijna teologia stworzenia*. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2015, ss. 175.
- Bashobora, John Baptist. *Zaufaj miłosierdziu Boga. Konferencje wygłoszone podczas rekolekcji w Polsce w roku 2016*. Częstochowa: POMOC Wydawnictwo Misjonarzy Krwi Chrystusa, 2017, ss. 176.
- Sochaj, Andrzej. *Romski modlitewnik i śpiewnik*. Szczecinek: Związek Romów Polskich, 2017, ss. 176.
- Wojtyła, Wojciech. *Alfabet Jana Pawła II*. Radom: Spatium, 2018, ss. 238.
- Gózdź, Krzysztof. *Teologia spełnieniem myśli ludzkiej*. Lublin: Wydawnictwo KUL, 2019, ss. 596.

Przewody profesorskie

Recenzja dorobku naukowego i książki profesorskiej ks. dr. hab. Janusza Szulista, prof. UMK pt. *Teologia państwa w pismach Josepha Ratzingera/Benedykta XVI*, Toruń 2016; w postępowaniu o nadanie tytułu profesora nauk teologicznych.

Przewody habilitacyjne

1. Recenzja rozprawy habilitacyjnej i dorobku naukowego – Sylwester Jaśkiewicz, *Eschatologiczny charakter Kościoła pielgrzymującego. W posoborowej eklezjologii włoskiej*, Radom 2013; Kolokwium habilitacyjne – Warszawa UKSW (2 czerwca 2014 r.).
2. Recenzja rozprawy habilitacyjnej i dorobku naukowego – Zbigniew Werra, *Współczesne próby anihilacji chrześcijańskiej tożsamości Polaków na przykładzie zbrodni katyńskiej. Studium historyczno-społeczne*, Wydawnictwo Uczelniane Politechniki Koszalińskiej, Koszalin 2015, ss. 275; Posiedzenie komisji habilitacyjnej – Wrocław PWT (10 czerwca 2016 r.).
3. Opinia członka komisji, na podstawie recenzji, w postępowaniu habilitacyjnym Elżbiety Kotkowskiej, *Nicejskie óμοοβσιος w procesie inkulturacji wiary w Bóstwo Syna. Studium teologiczno-fundamentalne na tle tradycji*, Wydział Teologiczny UAM – Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2015; Posiedzenie komisji habilitacyjnej – Wrocław PWT (22 grudnia 2016 r.).

Prace doktorskie

- ks. mgr lic. Henryk Mochol, *Rola sakramentu pokuty w dążeniu do doskonałości według nauczania biskupa Piotra Gołębiowskiego. Studium dogmatyczno-moralne*. Obrona: UKSW – Warszawa 5 czerwca 2011 r.
- ks. mgr lic. Jan Bójko, *Pastoralne idee antropologiczne w nauczaniu Kościoła po Soborze Watykańskim II*. UKSW – Warszawa 7 grudnia 2011 r.
- ks. mgr lic. Piotr Janusz, *Teologia wiary u Josepha Ratzingera*. UKSW – Warszawa 8 maja 2013 r.
- mgr lic. Elżbieta Bugajna, *Tajemnica Boga Ojca w kaszubskiej poezji religijnej*, UKSW – Warszawa 8 października 2013 r.
- ks. mgr lic. Krzysztof Węsierski, *Dogmat Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w wybranej polskiej literaturze teologicznej do 2010 r.*, UKSW – Warszawa 22 listopada 2013 r.
- mgr lic. Daniel Daszkiewicz, *Teologia misterium według Josepha Ratzingera*, UKSW – Warszawa 13 stycznia 2014 r.
- mgr Miłosz Szulc, *Tomaszowa koncepcja duszy wobec neuronauk. Wybrane aspekty*, UAM – Poznań 4 listopada 2015 r.
- mgr lic. Magdalena Jóźwik, „*De universali vocatione ad sanctitatem in Ecclesia*” (KK 39–42) w polskiej eklezjologii posoborowej (1965–2015), UŚ – Katowice 10 maja 2017 r.
- ks. mgr Wojciech Maciążek, *Grzech pierworodny a grzech świata*, KUL – Lublin 19 czerwca 2017 r.

ks. mgr Paweł Jasina, *Chrystocentryzm jako droga odnowy państwa i Kościoła w nauczaniu kard. Augusta Hlonda*, KUL – Lublin 25 września 2018 r.

Informacja o wypromowanych doktorach²

A) Ks. mgr lic. Marian Knut – diecezja pelplińska

Temat pracy doktorskiej: *Chrystocentryzm jako podstawowa zasada antropologiczna w teologii Księdza Profesora Jerzego Buxakowskiego*

Recenzenci: Ks. prof. dr hab. Jerzy Lewandowski;

Ks. dr hab. prof. KUL Mirosław Kowalczyk

Obrona: na Wydziale Teologicznym UKSW w Warszawie (14 listopada 2012 r.)

B) Ks. mgr lic. Sebastian Kowal – diecezja koszalińsko-kołobrzeska

Temat pracy doktorskiej: *Modlitwa o uwolnienie w misji Kościoła katolickiego. Studium krytyczno-teologiczne*

Recenzenci: Ks. prof. dr hab. Henryk Wejman;

Ks. dr hab. prof. UKSW Marek Jagodziński

Obrona: na Wydziale Teologicznym US w Szczecinie (6 czerwca 2013 r.)

Prace magisterskie

1. Bulczak, Teresa. *Sakrament pokuty w świetle „Reconciliatio et paenitentia”*. Poznań, 2001.
2. Pęcherzewski, Andrzej. *Sacrum w kontemplacji – próba rekonstrukcji doświadczenia religijnego w ujęciu Thomasa Mertona*. Szczecin, 2007.
3. Pawłowska, Anna. *Miłosierdzie Boże podstawą chrześcijańskiej doskonałości w świetle „Dzienniczka” s. Faustyny Kowalskiej*. Szczecin, 2008.
4. Zimna, Iwona. *Chrześcijański sens cierpienia w świetle Listu apostolskiego Jana Pawła II „Salvifici Doloris”*. Szczecin, 2008.
5. Shershan, Alena. *Kult maryjny w Zgromadzeniu Sióstr Matki Miłosierdzia*. Szczecin, 2008.
6. Szauer, Remigiusz. *Chrystus – Mądrość Boża w ujęciu Yvesa Congara*. Szczecin, 2009.
7. Andryszczak, Dawid. *Wiara jako odpowiedź człowieka na wezwanie Boże w ujęciu Karla Rahnera*. Szczecin, 2010.
8. Stwora, Robert. *Obraz człowieka w hinduizmie*. Szczecin, 2010.
9. Szanel, Renata. *Absolutny charakter prawdy według Platona i św. Augustyna*. Szczecin, 2010.
10. Kamińska, Iwona. *Chrześcijańska wizja Europy według Czesława S. Bartnika*. Szczecin, 2011.

² Ks. prof. Edward Sienkiewicz był promotorem pracy doktorskiej ks. Bolesława Leszczyńskiego *Chrześcijańska idea pokoju jako podstawa wolności i tożsamości narodu w polskiej teologii*. Niestety przedwczesna śmierć uniemożliwiła finalizację.

11. Książak, Małgorzata. *Duchowość i posługa Wspólnoty Dzieci Łaski Bożej w Kościele koszalińsko-kołobrzeskim*. Szczecin, 2011.
12. Białkowska, Agnieszka. *Godność i powołanie kobiety w świetle listu apostołskiego „Mulieris dignitatem”*. Szczecin, 2012.
13. Ostrowski, Gracjan. *Przyczyny kryzysu tożsamości chrześcijańskiej według nauczania papieża Benedykta XVI*. Szczecin, 2013.
14. Głuszak, Jerzy. *Matka miłosierdzia Bożego w świetle encykliki „Redemptoris Mater”*. Szczecin, 2017.

Sympozja, konferencje, sesje

Udział czynny z wygłoszonym referatem

- konferencja zorganizowana przez Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej w Koszalinie (25 września 1999 r.); temat wygłoszonego wykładu: *Problem wolności w dziejach narodu polskiego*;
- inauguracja roku akademickiego w Wyższym Seminarium Duchownym i Instytucie Teologicznym w Koszalinie 1999/2000 (23 października 1999 r.) – wykład inauguracyjny *Polski paradygmat wolności*;
- symposium zorganizowane przez Komitet Integracji Europejskiej, Słupskie Centrum Wspomagania Organizacji Pozarządowych i Polską Fundację im. Roberta Schumana (25 listopada 1999 r.) na temat: „Rozwój regionu słupskiego poprzez wzmocnienie organizacji pozarządowych i ich współpracy z samorządami lokalnymi”; temat wygłoszonego wykładu: *Chrześcijańska tożsamość narodu polskiego w kontekście integracji z Unią Europejską*;
- konferencja zorganizowana przez Diecezjalny Instytut Akcji Katolickiej w Grzybowie koło Kołobrzegu (9 lutego 2001 r.); temat wygłoszonego wykładu: *Deklaracja „Dominus Iesus” świadectwem wiary w Jezusa Chrystusa*;
- „Dni Prymasowskie”; temat: *Trzy Dni z Prymasem Tysiąclecia. Seria wykładów i konferencji w różnych instytucjach naukowych w Koszalinie, Słupsku i Szczecinku (16–21 października 2001 r.)*;
- konferencja „Koszalińskie Dni Prymasowskie w Roku Prymasa Tysiąclecia” w Koszalinie (18 października 2001 r.); temat wygłoszonego wykładu: *Naród w perspektywie wiary w nauczaniu Prymasa Tysiąclecia*;
- konferencja zorganizowana przez Instytut Katolickiej Nauki Społecznej, przy Miejskim Oddziale Stowarzyszenia Katolickiego „Civitas Christiana” w Koszalinie, Politechnikę Koszalińską i Pomorską Akademię Pedagogiczną w Słupsku (24 kwietnia 2002 r.) na temat: „Kryzys pracy w regionie dotkniętym strukturalnym bezrobociem”; temat wygłoszonego wykładu: *Praca a etyka „Solidarności”*;
- symposium zorganizowane przez Politechnikę Koszalińską, Instytut Katolickiej Nauki Społecznej, przy Miejskim Oddziale Stowarzyszenia Katolickiego „Civitas Christiana” w Koszalinie i Prezydenta Miasta Koszalin (10 czerwca 2003 r.) na temat: „Tożsamość wspólnoty lokalnej a trendy globalizacyjne i integracyjne”; temat wygłoszonego wykładu: *Polskie zmagania z wolnością w kontekście globalizacji*;

- symposium zorganizowane przez Koło Naukowe Wyższego Seminarium Duchownego w Koszalinie; temat wygłoszonego wykładu: *O znaczeniu poszukiwania prawdy w życiu, w filozofii i w teologii* (2–3 lutego 2007 r.);
- Dni Kultury Chrześcijańskiej w Słupsku (10–19 października 2007 r.) przebiegające pod hasłem: „Przypatrzcie się powołaniu waszemu” i podczas otwarcia wystawy pt. „Rozpoznawać, wykrywać, zapobiegać – pod okiem SB”, zorganizowanej przez Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku (16 października 2007 r.); temat wygłoszonego wykładu: *Godność człowieka i narodu u podstaw współczesnego patriotyzmu polskiego*;
- konferencja zorganizowana przez Wielkopolski Ośrodek Formacji Katolicko-Społecznej w Pleśnej koło Koszalina (19–21 października 2007 r.); temat wygłoszonego wykładu: *Godność osoby ludzkiej w kontekście współczesnych przemian w Polsce i w Europie*;
- konferencja naukowa zorganizowana przez Katedrę Teologii Dogmatycznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego (21 listopada 2007 r.) na temat: „Joseph Ratzinger – teolog uniwersalny”; temat wygłoszonego wykładu: *Chrześcijańska tożsamość Europy*. Po konferencji prowadzenie dyskusji panelowej;
- symposium w Wyższym Seminarium Duchownym w Paradyżu – diecezja zielonogórsko-gorzowska (8 stycznia 2008 r.) – na temat encykliki Benedykta XVI *Spe salvi*; temat wygłoszonego wykładu: *Nadzieja wierzących w Chrystusa*;
- zjazd Towarzystwa Teologów Dogmatyków w Koszalinie (16–18 września 2008 r.); temat zjazdu: „Teologia polska na przykładzie twórczości ks. prof. Czesława S. Bartnika”; temat wygłoszonego referatu: *Teologia rzeczywistości ziemskich*;
- międzynarodowa sesja naukowa w Koszalinie (14–15 listopada 2008 r.) na temat: „Polityka w refleksji wiary”; temat wygłoszonego na konferencji wykładu: *Czy potrzebna jest polska teologia polityczna?*;
- sesja naukowa zorganizowana przez Katedrę Egzegezy i Teologii Biblijnej WT US w ramach obchodów „Roku św. Pawła” w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie (24 stycznia 2009 r.) na temat: „Pawłowa Ewangelia o Jezusie – inna od Jezusowej?”; temat wygłoszonego wykładu: *Apostoł Paweł – pierwszy teolog chrześcijański*;
- konferencja naukowa zorganizowana przez Katedrę Teologii Fundamentalnej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego (6 maja 2009 r.) na temat: „Współczesne poszukiwania sacrum”; temat wygłoszonego na konferencji wykładu: *Sacrum a „wspólnota ducha” jednoczącej się Europy*;
- konferencja naukowa zorganizowana przez Zakład Teologii Fundamentalnej – Wydział Teologiczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (13 maja 2009 r.) na temat: „JA–WSPÓLNOTA. Perspektywa teologii fundamentalnej”; temat wygłoszonego wykładu: *„Communio personarum” jako rozwiązanie sporu między jednostką a społeczeństwem*;
- Dni Kultury Chrześcijańskiej: „Ottoniana 2009” w Kamieniu Pomorskim (29 czerwca 2009 r.); temat wygłoszonego wykładu: *Duchowe owoce pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II do Ojczyzny*;

- konferencja naukowa zorganizowana przez Teologiczne Koło Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego w Koszalinie oraz Wydział Duszpasterski Kurii Biskupiej Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej (28 listopada 2009 r.) na temat: „Godność osoby ludzkiej w świetle dokumentu *Dignitas Personae*”; temat wygłoszonego wykładu: *Godność osoby ludzkiej w wymiarze antropologii filozoficznej*;
- konferencja naukowa w Koszalinie zorganizowana przez Katedrę Teologii Fundamentalnej, przy współpracy Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” (8 maja 2010 r.) na temat: „Kościół po transformacji systemowej w Polsce”; temat wygłoszonego na konferencji wykładu: *Kościół a polskie znaki czasu w dobie przełomu*;
- konferencja naukowa zorganizowana w Koszalinie przez Katedrę Egzegezy i Teologii Biblijnej – Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego (22 stycznia 2011 r.) na temat: „Kościół domem i szkołą komunii”; temat wygłoszonego wykładu: *Kościół jako „communio personarum” w polskiej teologii uczestnictwa*;
- konferencja naukowa zorganizowana przez OFKS – „Civitas Christiana” w Koszalinie (5–6 lutego 2011 r.), pod hasłem: „Kultura polska a chrześcijaństwo”; temat wygłoszonego wykładu: *Chrześcijańskie korzenie kultury polskiej*;
- konferencja naukowa w Koszalinie (5 listopada 2011 r.) na temat: „Męczeństwo i świadectwo w Kościele XX wieku”; temat wygłoszonego wykładu: *Męczeństwo jako świadectwo Prawdy*;
- konferencja naukowa zorganizowana przez Instytut Teologiczny UKSW w Radomiu i Katedrę Teologii Współczesnej (17 listopada 2011 r.) na temat: „Wobec nowego ateizmu”; temat wygłoszonego wykładu: *Nauczanie posoborowego Magisterium Kościoła na temat ateizmu*;
- konferencja naukowa zorganizowana przez Zakład Katolickiej Nauki Społecznej Wydziału Teologicznego UAM w Poznaniu (29 listopada 2011 r.) na temat: „Rok 1089 – konsekwencje. Demokracja – pluralizm – uczestnictwo”; temat wygłoszonego wykładu: *„Communio Ecclesiae” jako najważniejsza korekta uczestnictwa w kontekście transformacji systemowej w Polsce*. Przewodniczenie II sesji wykładów i dyskusji;
- sympozjum zorganizowane przez Katolickie Stowarzyszenie Civitas Christiana w Koszalinie (20 stycznia 2012 r.) na temat: „Świadectwo chrześcijan w przestrzeni publicznej”; temat wygłoszonego wykładu: *Wartości chrześcijańskie w działalności publicznej*;
- konferencja naukowa w Zielonej Górze zorganizowana przez Wydział Teologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego i Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” (22 października 2012 r.) na temat: „Homo politicus. W trosce o dobro wspólne”; temat wygłoszonego wykładu: *Nasze problemy z demokracją*. Przewodniczenie I sesji wykładów i dyskusji;
- konferencja naukowa w Sanktuarium Matki Bożej Ostrobramskiej w Skarżysku-Kamiennej, zorganizowana przez Katedrę Teologii Współczesnej – Instytut Teologiczny UKSW w Radomiu. Radomski Oddział Polskiego Towarzystwa Teologicznego i Rycerzy Kolumba (9 listopada 2012 r.) na temat: „Wiara w świetle dokumentów Soboru Watykańskiego II”; temat wygłoszonego referatu: *Wierzę w święty Kościół powszechny*;

- konferencja naukowa w parafii pw. św. Idziego w Suchej k. Pionek zorganizowana przez Katedrę Teologii Współczesnej – Instytut Teologiczny UKSW w Radomiu i Radomski Oddział Polskiego Towarzystwa Teologicznego (10 listopada 2012 r.) na temat: „Święty Idzi a tajemnica życia”; temat wygłoszonego referatu: *Współczesne zagrożenia życia*.
- konferencja naukowa w Gorzowie Wielkopolskim – Pałac Biskupów (27 kwietnia 2013 r.) na temat: „Wiara i wspólnota wiary” oraz kierownictwo w ramach Katedry Teologii Fundamentalnej WT US; temat wygłoszonego wykładu: *Wiara Kościoła i wiara osoby*;
- sesja naukowa zorganizowana przez Katolickie Stowarzyszenie Civitas Christiana w Koszalinie i Katedrę Teologii Fundamentalnej WT US (7–8 września 2013 r.) w Koszalinie; na temat: „Doktryna społeczna Kościoła katolickiego”; temat wygłoszonego referatu: *Katolicka etyka społeczna*;
- międzynarodowa konferencja naukowa Towarzystwa Teologów Dogmatyków w Świdnicy – Wałbrzychu (16–18 września 2013 r.), na temat: „Duch Kościoła – Kościół Ducha”; temat wygłoszonego referatu: *Communio w Bogu a wspólnota Kościoła jako dzieło Ducha Świętego*. Udział w dyskusji;
- symposium Polskiego Towarzystwa Mariologicznego w Rokitnie (18–21 września 2013 r.), na temat: „Wierzyć z Maryją i jak Maryja”; temat wygłoszonego referatu: *Maryjna perspektywa Nowej Ewangelizacji*;
- sesja naukowa zorganizowana przez Ośrodek Formacji Katolicko-Społecznej i Katedrę Teologii Fundamentalnej WT US (16–17 listopada 2013 r.) w Koszalinie na temat: „Patriotyzm wczoraj, dziś i jutro”; temat wygłoszonego referatu: *Kościół katolicki a polski patriotyzm*;
- sesja naukowa zorganizowana przez Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” w Szczecinku (12 grudnia 2013 r.) na temat: „Kardynał Stefan Wyszyński – prymas niezłomny”; temat wygłoszonego referatu: *Nauczanie Stefana Kardynała Wyszyńskiego o naprawie państwa*;
- konferencja naukowa zorganizowana przez Wydział Teologiczny UAM w Poznaniu (27 lutego 2014 r.) na temat: „Raz jeszcze o wierze. Wokół encykliki *Lumen fidei* papieża Franciszka”; temat wygłoszonego referatu: *Wiara w świetle absolutnej prawdy – refleksja na kanwie encykliki papieża Franciszka „Lumen fidei”*. Moderowanie pierwszej części konferencji (I i II) oraz prowadzenie dyskusji;
- II Ogólnopolskie Spotkanie Gnieźnieńskie „Stąd Nasz Ród” i XXI Pielgrzymka Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” do Grobu Św. Wojciecha (11–12 kwietnia 2014 r.); temat wygłoszonego referatu: *Naród chrześcijański – aktualność przesłania Prymasa Wyszyńskiego w kontekście przygotowań do Jubileuszu 1050 rocznicy Chrztu Polski*;
- konferencja naukowa zorganizowana przez Katedrę Teologii Fundamentalnej przy współudziale Stowarzyszenia Katolickiego „Civitas Christiana” w Koszalinie (17 maja 2014 r.) na temat: „Nowa ewangelizacja w kontekście cywilizacji chrześcijańskiej” oraz kierownictwo w ramach Katedry Teologii Fundamentalnej WT US; temat wygłoszonego wykładu: *Społeczeństwo chrześcijańskie*;

- III Miasteckie Dni Kultury Chrześcijańskiej zorganizowane przez parafie: pw. Miłosierdzia Bożego, pw. Wspomożenia Wiernych i pw. św. Włodzimierza i Olgi w Miastku oraz Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” oddział w Miastku (20–22 czerwca 2014 r.); temat wygłoszonego wykładu: *Państwo i naród – aktualność nauczania Prymasa Wyszyńskiego*;
- międzynarodowa konferencja naukowa Towarzystwa Teologów Dogmatyków w Rzeszowie (15–17 września 2014 r.), na temat: „Człowiek istota (po)znana? Antropologia teologiczna wobec potrzeb i wyzwań współczesności”, temat wygłoszonego referatu: *Byt ludzki w kontekście współczesnego sporu o rozumienie natury i kultury człowieka*. Udział w dyskusji;
- konferencja naukowa zorganizowana przez Wydział Teologiczny UAM w Poznaniu (22 kwietnia 2015 r.) pt. „Współczesne zagrożenia wiary”, temat wygłoszonego referatu: *Kryzys poznawczy jako przyczyna kryzysu wiary we współczesnym kontekście kulturowym*. Udział w dyskusji;
- konferencja naukowa zorganizowana przez Katedrę Teologii Fundamentalnej Wydziału Teologicznego US w Szczecinie i Wyższe Seminarium Duchowne w Koszalinie (16 maja 2015 r.) pt. „Nowa apologia w służbie nowej ewangelizacji”, temat wygłoszonego referatu: *Człowiek ponowoczesny jako podstawowy problem nowej ewangelizacji*. Udział w dyskusji;
- konferencja naukowa zorganizowana przez Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” – Miastko (27 czerwca 2015 r.), pt. „Katolicy w życiu publicznym”, temat wygłoszonego referatu: *Koncepcja państwa według św. Augustyna*. Udział w dyskusji;
- konferencja naukowa zorganizowana przez Wydział Teologiczny US, Muzeum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej i Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” Oddział Okręgowy Koszalin (Kołobrzeg 13 maja 2016 r.) pt. „Znaczenie Chrztu Polski w dziejach ewangelizacji Pomorza Środkowego – historia i nowe wyzwania”, temat wygłoszonego referatu: *Ewangelizacja między historią a współczesnymi wyzwaniami w uniwersalistycznej i partykularnej perspektywie*;
- konferencja naukowa zorganizowana przez Koło Naukowe Studentów Wyższego Seminarium Duchownego w Radomiu, Ośrodek Badań nad Myślą Jana Pawła II – Instytut Jana Pawła II w Lublinie, Wydział Filologiczno-Pedagogiczny oraz Wydział Ekonomiczno-Prawny Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu i Polskie Towarzystwo Teologiczne (Wąchock 14 maja 2016 r.), pt. „Średniowiecze i nauka”; temat wygłoszonego referatu: *Znaczenie średniowiecznej filozofii w rozwoju nauk*;
- Inauguracja roku akademickiego 2016/2017 w Wydziale Teologicznym US (3 października 2016 r.) Szczecin. Wykład inauguracyjny; temat: *Aktualne i zobowiązujące dziedzictwo „Solidarności” w kontekście chrześcijańskiej idei miłosierdzia*.
- konferencja naukowa w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie zorganizowana przez Katedrę Teologii Fundamentalnej oraz Katedrę Egzegezy i Teologii Biblijnej Wydziału Teologicznego US (19 listopada 2016 r.) na temat: „Miłosierdzie a sprawiedliwość”; temat wygłoszonego referatu: *Teologia Bożego miłosierdzia w społeczno-politycznym sporze o sprawiedliwość*;

- konferencja naukowa zorganizowana przez Katedrę Teologii Fundamentalnej, Wydział Teologiczny US, i Klub Społeczny Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” Oddział Okręgowy Szczecinek (26 września 2017 r.) na temat: „Anomia społeczna a państwo obywatelskie”. Temat wygłoszonego referatu: *Czy współczesny świat jest dotknięty anomią społeczną?*;
- ogólnopolska konferencja naukowa zorganizowana przez: Wyższe Seminarium Duchowne w Radomiu, Zakład Nauk o Państwie i Prawie Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu, Wydział Nauk Społecznych – Katedra Edukacji i Kultury SGGW w Warszawie, Polskie Towarzystwo Teologiczne (23 listopada 2017 r.) na temat: „W hołdzie wobec myśli Jana Pawła II”. Temat wygłoszonego referatu: *Jana Pawła II teologia „Solidarności”*;
- międzynarodowa konferencja naukowa na temat: „Religio – interiorità ed esteriorità”, Wydział Teologiczny US (12–13 czerwca 2018 r.). Temat wygłoszonego referatu: *Uwewnętrznienie Bożego prawa w chrześcijaństwie a zewnętrzne przepisy rytualne*;
- interdyscyplinarna konferencja naukowa zorganizowana przez Zakład Teologii Patrystycznej i Historii Kościoła Wydziału Teologicznego UAM w Poznaniu na temat: „«Nieznajomość Pisma Świętego jest nieznajomością Chrystusa». Aktualność przesłania św. Hieronima dla Kościoła i społeczeństwa” (Gniezno 30 marca 2019 r.). Temat wygłoszonego referatu: *Eschatologiczne kryterium w myśli św. Hieronima*.

Udział czynny bez wygłoszonego referatu

- konferencja naukowa Towarzystwa Teologów Dogmatyków w Bydgoszczy (21–23 września 2015 r.); temat: „Sakrament małżeństwa we współczesnej debacie teologicznej”. Prowadzenie przedpołudniowej sesji oraz dyskusji 23 września 2015 r.

Organizacja

- symposium naukowe w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie (7 maja 1998 r.) na temat: „Zjednoczona Europa wyzwaniem dla państwa i Kościoła”. Udział w dyskusji bez autorskiego wykładu;
- współorganizacja „Dni Prymasowskich”; temat: „Trzy Dni z Prymasem Tysiąclecia” oraz seria wykładów i konferencji w różnych instytucjach naukowych w Koszalinie, Słupsku i Szczecinku (16–21 października 2001 r.);
- współorganizacja konferencji wraz z Instytutem Katolickiej Nauki Społecznej przy Miejskim Oddziale Stowarzyszenia Katolickiego „Civitas Christiana” w Koszalinie, Politechniką Koszalińską i Pomorską Akademią Pedagogiczną w Słupsku (24 kwietnia 2002 r.) na temat: „Kryzys pracy w regionie dotkniętym strukturalnym bezrobociem”;
- współorganizacja symposium: „Tożsamość wspólnoty lokalnej a trendy globalizacyjne i integracyjne”, zorganizowanego przez Politechnikę Koszalińską, Instytut Katolickiej Nauki Społecznej, przy Miejskim Oddziale Stowarzyszenia Katolickiego „Civitas Christiana” w Koszalinie i Prezydenta Miasta Koszalin (10 czerwca 2003 r.);
- konferencja naukowa w ramach Katedry Teologii Dogmatycznej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego (21 listopada 2007 r.) na temat: „Joseph Ratzinger teolog uniwersalny”;

- zjazd i konferencja Towarzystwa Teologów Dogmatyków w Koszalinie (16–18 września 2008 r.); temat zjazdu: „Teologia polska na przykładzie twórczości ks. prof. Czesława S. Bartnika”;
- międzynarodowa sesja naukowa, organizacja i kierownictwo (Koszalin, 14–15 listopada 2008 r.) na temat: „Polityka w refleksji wiary”;
- konferencja naukowa zorganizowana przez Katedrę Teologii Fundamentalnej Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego (6 maja 2009 r.) na temat: „Współczesne poszukiwania sacrum”;
- konferencja naukowa w Koszalinie (8 maja 2010 r.) na temat: „Kościół po transformacji systemowej w Polsce”;
- konferencja naukowa w Koszalinie (5 listopada 2011 r.) na temat: „Męczeństwo i świadectwo w Kościele XX wieku”;
- konferencja naukowa w Gorzowie Wielkopolskim – Pałac Biskupów (27 kwietnia 2013 r.) na temat: „Wiara i wspólnota wiary” oraz kierownictwo w ramach Katedry Teologii Fundamentalnej WT US;
- konferencja naukowa w Koszalinie przy współudziale Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” Oddział Okręgowy Koszalin (17 maja 2014 r.) na temat: „Nowa ewangelizacja w kontekście cywilizacji chrześcijańskiej” oraz kierownictwo w ramach Katedry Teologii Fundamentalnej WT US i moderowanie pierwszej części konferencji;
- konferencja naukowa w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie (16 maja 2015 r.) na temat: „Nowa apologia w służbie nowej ewangelizacji” oraz kierownictwo w ramach Katedry Teologii Fundamentalnej WT US;
- konferencja naukowa w Kołobrzegu (13 maja 2016 r.), przy współudziale Muzeum Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej i Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” Oddział Okręgowy Koszalin, na temat: „Znaczenie Chrztu Polski w dziejach ewangelizacji Pomorza Środkowego – historia i nowe wyzwania”;
- konferencja naukowa w Wyższym Seminarium Duchownym w Koszalinie, przy współpracy z Katedrą Egzegezy i Teologii Biblijnej Wydziału Teologicznego US (19 listopada 2016 r.), na temat: „Miłosierdzie a sprawiedliwość”.